

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Jana Passera a soudců JUDr. Michala Mazance a Mgr. Davida Hipšra v právní věci žalobce: J. V., zastoupeného JUDr. Patrikem Nešporem, advokátem se sídlem V Oblouku 170/1, Jeseník, proti žalovanému: **Ministerstvo práce a sociálních věcí**, se sídlem Na Poříčním právu 376/1, Praha 2, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 7. 5. 2014, čj. MPSV-UM/3377/14/4S-OLK, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě, pobočky v Olomouci, ze dne 8. 6. 2015, čj. 72 Ad 27/2014 – 95,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se z a m í t á .**
- II. Žalobce **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III. Žalovanému **se n e p ř i z n á v á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- IV. Ustanovenému advokátovi žalobce, JUDr. Patriku Nešporovi, **se p ř i z n á v á** odměna za zastupování ve výši 1300 Kč, která mu bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu ve lhůtě 60 dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

O d ů v o d n ě n í :

I.

- 1. Rozhodnutím ze dne 12. 6. 2012, čj. MPSV-UP/230685/12/AIS-SSL, Úřad práce ČR - krajská pobočka v Olomouci (dále jen „úřad práce“) nepřiznal žalobci příspěvek na péči.

2. Rozhodnutím ze dne 10. 12. 2012, čj. MPSV-UM/8733/12/9S-OLK, žalovaný zamítl odvolání žalobce a potvrdil napadené rozhodnutí úřadu práce.

3. Ministr práce a sociálních věcí zrušil ve zkráceném přezkumném řízení rozhodnutí žalovaného čj. MPSV-UM/8733/12/9S-OLK rozhodnutím ze dne 18. 12. 2013, čj. 2013/69168-43/51, a vrátil věc žalovanému k novému projednání.

4. Novým rozhodnutím ze dne 7. 5. 2014, čj. MPSV-UM/3377/14/4S-OLK, žalovaný znovu zamítl odvolání žalobce proti rozhodnutí úřadu práce čj. MPSV-UP/230685/12/AIS-SSL a toto rozhodnutí potvrdil.

II.

5. Žalobce napadl rozhodnutí žalovaného žalobou u Krajského soudu v Ostravě – pobočky v Olomouci, který ji rozsudkem ze dne 8. 6. 2015, čj. 72 Ad 27/2014 – 95, zamítl. Rozsudek krajského soudu je, stejně jako všechna dále citovaná rozhodnutí správních soudů, dostupný na www.nssoud.cz a soud na něj pro stručnost zcela odkazuje.

III.

6. Žalobce (stěžovatel) brojil proti rozsudku krajského soudu kasační stížností z důvodů podle § 103 odst. 1 písm. a) a d) s. ř. s.

7. Stěžovatel vytkl krajskému soudu, že při posouzení věci vyšel ze znaleckého posudku MUDr. Vicsápiho ze dne 6. 5. 2015, k jehož vypracování neumožnil stěžovateli se vyjádřit, a neprovedl další důkazy navržené stěžovatelem, zejména výslech stěžovatele a jeho pečovatelky. Stěžovatel měl za to, že až po provedení těchto důkazů mělo být zadáno vypracování znaleckého posudku. Právě stěžovatelova pečovatelka zná nejlépe jeho zdravotní stav, byť ne z medicínského hlediska, ale z hlediska skutečného zvládání základních životních potřeb. Stěžovatelova pečovatelka nebyla přítomna ani při návštěvě znalce v místě trvalého pobytu stěžovatele za účelem vypracování znaleckého posudku.

8. Znalec MUDr. Vicsápi pochybil, pokud vypracoval znalecký posudek jen z hlediska „*exaktního medicínského zkoumání*“ a nevypořádal se se stěžovatelem uváděnými zdravotními obtížemi. Dále znalec nezohlednil skutečnost, že stěžovatel byl nucen si přizpůsobit svůj byt tak, aby zvládal některé životní potřeby i bez facilitátorů. Znalec pak například uzavřel, že stěžovatel nepotřebuje ve vlastním sociálním prostředí k přenesení potravy servírovací stůl, protože jídelní stůl se nachází blízko kuchyňské linky, a žalobce je proto schopen jídlo jednoduše přesunout bez nutnosti chůze. Stěžovatel si však své „sociální prostředí“ musel takto upravit, protože nebylo v jeho finančních možnostech pořídit si servírovací stůl. Stejně tak se stěžovatel musel přestěhovat do bytu v přízemí, protože nebyl schopen vyjít do prvního patra.

9. Poukázal-li krajský soud na možnost požádat o jednorázový příspěvek na facilitátor, stěžovatel upozornil, že facilitátory představují řešení, pouze pokud se stěžovatel nachází ve svém bytu. Mimo něj základní životní potřebu nezvládne a bude plně závislý na pomoci třetích osob.

IV.

10. Žalovaný se ztotožnil s rozsudkem krajského soudu, na jehož odůvodnění odkázal.

V.

11. Nejvyšší správní soud posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3, 4 s. ř. s.).

12. Kasační stížnost není důvodná.

13. Kasační soud se nejprve zabýval námitkou neprovedení stěžovatelem navržených důkazů v řízení před krajským soudem. V souladu s § 52 odst. 1 s. ř. s. má soud právo rozhodnout, které z navržených důkazů provede, a které nikoliv. Rozhodnutí neprovést navržený důkaz ale musí vždy odůvodnit, přičemž platí, že *„[n]eakceptování návrhu na provedení důkazů lze založit pouze argumentem, podle něhož tvrzená skutečnost, k jejímuž ověření nebo vyvrácení je důkaz navrhován nemá relevantní souvislost s předmětem řízení. Dalším je argument, dle kterého důkaz není způsobilý vyvrátit nebo potvrdit tvrzenou skutečnost, tzn., nedisponuje vypovídací potencií. Odmítnutí provedení důkazu může být konečně zdůvodněno jeho nadbytečností, a to tehdy, byla-li již skutečnost, která má být dokazována v dosavadním řízení bez důvodných pochybností postavena najisto“* (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 4. 2005, čj. 5 Afs 147/2004 – 89).

14. V doplnění žaloby ze dne 30. 8. 2014 stěžovatel navrhl krajskému soudu nechat vypracovat znalecký posudek za účelem posouzení schopnosti stěžovatele zvládat základní životní potřeby ve smyslu § 9 odst. 1 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů. Dále navrhl provedení účastnického výsledku stěžovatele a výsledku jeho pečovatelky. Krajský soud souhlasil se stěžovatelem, že rozhodnutí ve věci záleželo na posouzení skutečností, k nimž je třeba odborných znalostí, proto ustanovil znalce MUDr. Tibora Vicsápiho (poté co zprostil původně ustanovenou znalkyni MUDr. Růženu Drtinovou). Znalecký posudek byl zástupci stěžovatele doručen dne 25. 5. 2015. Poté co byl při jednání konaném dne 8. 6. 2015 znalecký posudek přečten, krajský soud rozhodl, že další dokazování nebude prováděno. V písemném vyhotovení rozsudku odůvodnil rozhodnutí neprovádět další důkazy tím, že skutkový stav byl dostatečně a řádně prokázán.

15. Kasační soud dal krajskému soudu za pravdu, že za dané situace nemohl výsledek stěžovatele ani jeho pečovatelky cokoliv změnit na skutkovém stavu zjištěném na základě znaleckého posudku. Provedení navržených výsledků by proto bylo nadbytečné.

16. Podle § 9 odst. 5 zákona o sociálních službách pro uznání závislosti v příslušné základní životní potřebě musí existovat příčinná souvislost mezi poruchou funkčních schopností z důvodu nepříznivého zdravotního stavu a pozbytím schopnosti zvládat základní životní potřebu v přijatelném standardu. Posouzení zdravotního stavu je přitom věcí odborně medicínskou, k níž soudy nemají potřebné odborné znalosti, proto vychází z vyjádření subjektů, které tyto znalosti mají (srov. např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 4. 2015, čj. 6 Ads 217/2014 – 23, ze dne 27. 6. 2014, čj. 4 Ads 68/2014 – 37 nebo ze dne 26. 3. 2015, čj. 4 Ads 263/2014 – 60). Znalecký posudek má tedy při

posuzování stupně závislosti zásadní význam, a je tudíž třeba, aby obstál v testu úplnosti a přesvědčivosti (srov. např. rozsudek čj. 6 Ads 217/2014 – 23).

17. V posuzované věci krajský soud uzavřel, že pro řádné objasnění skutkového stavu nestačí vyjít z posudků obsažených ve správním spisu, proto v souladu s návrhem stěžovatele ustanovil ve věci znalce pro posouzení schopnosti stěžovatele zvládat jednotlivé životní potřeby definované zákonem o sociálních službách. Znalec MUDr. Vicsápi vyšel jak z lékařské dokumentace stěžovatele a záznamů ze sociálních šetření, tak z osobního vyšetření stěžovatele provedeného dne 24. 4. 2015. Při vyšetření byla, v rozporu s tvrzením stěžovatele v kasační stížnosti, přítomna i stěžovatelova pečovatelka. Znalec dospěl k závěru, že stěžovatel nezvládal v době od 28. 2. 2012 do 31. 7. 2013 základní životní potřebu péče o domácnost, a to z důvodu těžké poruchy pohybových schopností znemožňujících stěžovateli předklonit se, kleknout a postavit se z dřepu. Pro nezvládání jiných základních životních potřeb znalec neshledal z medicínského hlediska důvod.

18. Znalecký posudek byl stěžovateli řádně doručen a následně byl čten při jednání krajského soudu, kterého se účastnil i zástupce stěžovatele. Stěžovatel tedy měl, v rozporu se svým tvrzením v kasační stížnosti, možnost se k jeho obsahu vyjádřit. Stěžovatel namítl, že znalec nezohlednil jím uvedené zdravotní obtíže, a že výslech pečovatelky by přispěl ke zjištění skutkového stavu tím, že by podala svědectví o skutečném zvládání základních životních potřeb stěžovatelem, nikoliv jen „z hlediska medicínského“. Subjektivně tvrzené obtíže ale nemohou být samy o sobě podkladem pro závěr o neschopnosti zvládat určitou životní potřebu ve smyslu § 9 zákona o sociálních službách. Kvalifikovaným důvodem pro pozbytí schopnosti zvládat základní životní potřebu v přijatelném standardu může být jedině nepříznivý zdravotní stav (srov. § 9 odst. 5 zákona o sociálních službách), jehož posouzení je věcí odborně medicínskou (viz výše), nikoliv subjektivní. Tuto skutečnost dobře ilustruje rozsudek čj. 4 Ads 263/2014 – 60, v němž kasační soud potvrdil závěr krajského soudu, že posudek nebyl úplný a přesvědčivý, pokud zhodnotil jako zvládnutou základní životní potřebu mobility, aniž by se vypořádal s žadatelem namítanými zprávami z neurologických vyšetření, podle kterých trpěl paraparézou dolních končetin. Naproti tomu se v dané věci kasační soud neztotožnil s názorem krajského soudu ohledně nezvládnutí základní životní potřeby tělesné hygieny, protože žadatelem tvrzené (a jeho synem dosvědčené) nezvládnutí této potřeby nemělo objektivní medicínský důvod: *„Krajský soud vytkl stěžovateli nezohlednění pomoci, kterou musel žalobci poskytovat jeho syn při vstupu a výstupu z/do vany. Během sociálního šetření ale bylo zjištěno, že vana nebyla vybavena madly. Posudková komise v této souvislosti uvedla, že nebyl zjištěn medicínský důvod pro nezvládání této potřeby. Není zdokumentována těžká paréza ani plegie dolních končetin ani není popisované výrazné omezení hybnosti nosných kloubů. Komise uvedla, že žalobce je schopen provádění hygieny ve sprchovém koutě s využitím facilitátorů (zde je z kontextu třeba rozumět, že míněna jsou právě madla na přidržování). Proto je potřeba dopomoci při vstupu do vany nerozhodná.“*

19. Z uvedeného, pro účely posuzované věci, vyplývá, že i pokud by krajský soud provedl výslech stěžovatele a jeho ošetřovatelky, kteří by shodně uvedli, že nad rámec základní životní potřeby péče o domácnost stěžovatel nebyl schopen zvládat ještě některou další životní potřebu (slovy stěžovatele *„ne z hlediska medicínského, ale z hlediska reálného zvládání jeho základních životních potřeb“*), na závěru krajského soudu by to nemohlo nic

změnit. Ostatně, opět v rozporu s tvrzením v kasační stížnosti, znalec MUDr. Vicsápi se vypořádal i se stěžovatelem uváděnými zdravotními obtížemi. Tvrdil-li stěžovatel nezvládání základní životní potřeby mobility, protože je schopen ujít maximálně 30 metrů, znalec poukázal na neověřitelnost tohoto údaje a subjektivně uváděných obtíží. Měl za to, že *„[z] hlediska funkce kardiovaskulárního, neurologického i pohybového aparátu nebyl naprosto důvod, aby [stěžovatel] byl schopen chůze jen do 30 metrů. [...] Pokud posuzovaný je schopen chůze jen na krátké vzdálenosti, je [to] důsledkem nedostatečné rehabilitace. Z hlediska zachovalé funkce všech smyslových a duševních schopností není důvod, aby nebyl schopen chůze [...] na delší vzdálenosti.“*

20. Nejvyšší správní soud uzavřel, že stěžovatelem navržené důkazy účastnickým výsledkem a výsledkem jeho pečovatelské péče nebyly způsobilé vyvrátit závěry plynoucí ze znaleckého posudku a ve vztahu k posouzení schopnosti stěžovatele zvládat základní životní potřeby by v kontextu posuzované věci neměly dostatečnou vypovídací hodnotu. Krajský soud proto nepochybil, pokud rozhodl o neprovedení těchto důkazů.

21. Kasační soud neshledal důvodnou ani námitku stěžovatele, že znalec, či přesněji krajský soud vycházející ze znaleckého posudku, nezohlednil skutečnost, že stěžovatel byl nucen si přizpůsobit svůj byt tak, aby zvládal některé životní potřeby, a že případné využití pomůcky (facilitátoru) umožní stěžovateli zvládat životní potřebu jen v jeho sociálním prostředí.

22. Schopnost osoby zvládat základní životní potřeby pro účely stanovení stupně závislosti se hodnotí právě v přirozeném sociálním prostředí, nikoliv mimo něj (§ 1 odst. 2 vyhlášky č. 505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů), a to při využívání běžně dostupných pomůcek (§ 9 odst. 5 zákona o sociálních službách; § 1 odst. 4 vyhlášky č. 505/2006 Sb.). V tomto ohledu lze opět odkázat na rozsudek č. 4 Ads 263/2014 – 60, v němž kasační soud shledal, že pokud by žadatel o příspěvek na péči zvládal základní životní potřebu tělesné hygieny, byla-li by jeho vana vybavena madly, nelze tuto osobu považovat za neschopnou zvládat předmětnou životní potřebu. Obdobně v posuzované věci nelze stěžovatele považovat za neschopného zvládat základní životní potřebu stravování jen proto, že přenesení stravy k jídelnímu stolu bez nutnosti využít servírovací stolek mu umožňuje vhodné uspořádání bytu. Tato skutečnost naopak svědčí o schopnosti stěžovatele zvládat danou životní potřebu. Ostatně, životní potřeba by byla považována za zvládnutou, i pokud by stěžovatel musel využívat servírovacího stolku. Stejně tak krajský soud nepochybil, poukázal-li (ve shodě se znalcem MUDr. Vicsápi) na to, že stěžovatel je schopen zvládat základní životní potřebu oblékání a obouvání i bez pomůcek, přičemž využití vhodných běžně dostupných pomůcek by mu zvládnutí této potřeby ještě více usnadnilo.

23. Nejvyšší správní soud neshledal napadený rozsudek krajského soudu nezákonným ani nepřezkoumatelným, proto kasační stížnost zamítl (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

24. O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti Nejvyšší správní soud rozhodl podle § 60 odst. 1 věty první s. ř. s. za použití § 120 s. ř. s. Stěžovatel nebyl v řízení o kasační stížnosti úspěšný, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalovanému, jemuž by jinak právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti příslušelo, soud

náhradu nákladů řízení nepřiznal, protože mu podle obsahu spisu v řízení o kasační stížnosti žádné náklady nad rámec běžné úřední činnosti nevznikly.

25. Krajský soud ustanovil stěžovateli zástupcem advokáta JUDr. Patrika Nešpora (usnesení ze dne 28. 7. 2014, čj. 72 Ad 27/2014 – 32). Ustanovený advokát zastupoval stěžovatele v souladu s § 35 odst. 8 s. ř. s. i v řízení o kasační stížnosti. V takovém případě platí hotové výdaje a odměnu za zastupování stát (§ 35 odst. 8 ve spojení s § 120 s. ř. s.). Zástupci náleží částka ve výši 1 000 Kč za jeden úkon právní služby (kasační stížnost) a částka ve výši 300 Kč jako paušální náhrada hotových výdajů za tento úkon [§ 7, § 9 odst. 2, § 11 odst. 1 písm. d) a § 13 odst. 3 advokátního tarifu], tedy celkem 1300 Kč. Zástupce JUDr. Nešpor není plátcem DPH. Částka v celkové výši 1300 Kč bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu ve lhůtě šedesáti dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně 17. prosince 2015

JUDr. Jan Passer
předseda senátu